

Συλλογή της Νομολογίας

Υπόθεση C-234/17 XC κ.λπ.

(αίτηση του Oberster Gerichtshof
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως)

«Προδικαστική παραπομπή – Αρχές του δικαίου της Ένωσης – Καλόπιστη συνεργασία – Διαδικαστική αυτονομία – Αρχές της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας – Εθνική νομοθεσία που προβλέπει ένδικο μέσο το οποίο καθιστά δυνατή την επανάληψη της ποινικής διαδικασίας σε περίπτωση παραβιάσεως της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών – Υποχρέωση επεκτάσεως της διαδικασίας αυτής στις περιπτώσεις όπου προβάλλεται προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στο δίκαιο της Ένωσης – Δεν υφίσταται»

Περίληψη – Απόφαση του Δικαστηρίου (τμήμα μείζονος συνθέσεως)
της 24ης Οκτωβρίου 2018

1. Προδικαστικά ερωτήματα – Παραδεκτό – Όρια – Ερωτήματα προδήλως άσχετα με την υπόθεση και υποθετικά ερωτήματα υποβαλλόμενα σε πλαίσιο που αποκλείει τη δυνατότητα να δοθεί χρήσιμη απάντηση
2. Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Άμεσο αποτέλεσμα – Ατομικά δικαιώματα – Προστασία από τα εθνικά δικαστήρια – Ένδικο βοήθημα – Αρχή της δικονομικής αυτονομίας – Καθορισμός τόσο των δικαστηρίων που είναι αρμόδια να εκδικάζουν τα ένδικα βοηθήματα που στηρίζονται στο δίκαιο της Ένωσης όσο και των δικονομικών προϋποθέσεων ασκήσεως των ενδίκων βοηθημάτων – Όρια – Τήρηση των αρχών της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας – Επαλήθευση από το εθνικό δικαστήριο

(Άρθρο 4 § 3 ΣΕΕ)

3. Κράτη μέλη – Υποχρεώσεις – Δεδικασμένο – Αρχές της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας – Άσκηση ενδίκου μέσου του εσωτερικού δικαίου που καθιστά δυνατή, σε περίπτωση παραβιάσεως της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, την επανάληψη ποινικής διαδικασίας περατωθείσας με απόφαση εθνικού δικαστηρίου που έχει αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου – Υποχρέωση του εθνικού δικαστηρίου να επεκτείνει το ένδικο αυτό μέσο και στις περιπτώσεις παραβιάσεως του δικαίου της Ένωσης – Δεν υφίσταται

(Άρθρο 4 § 3 ΣΕΕ· Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρο 50· Σύμβαση εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν, άρθρο 54)

1. Βλ. το κείμενο της αποφάσεως.

(βλ. σκέψεις 16-18)

2. Βλ. το κείμενο της αποφάσεως.

(βλ. σκέψεις 21-24, 27, 49)

3. Το δίκαιο της Ένωσης, και ειδικότερα οι αρχές της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας, έχει την έννοια ότι δεν επιβάλλει στο εθνικό δικαστήριο να επεκτείνει στις περιπτώσεις παραβιάσεως του δικαίου της Ένωσης, και ιδίως στις περιπτώσεις προσβολής του θεμελιώδους δικαιώματος που κατοχυρώνεται στο άρθρο 50 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στο άρθρο 54 της Συμβάσεως εφαρμογής της συμφωνίας του Σένγκεν, της 14ης Ιουνίου 1985, μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών της Οικονομικής Ένωσης Μπενελούξ, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Γαλλικής Δημοκρατίας, σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα, η οποία υπεγράφη στο Σένγκεν (Λουξεμβούργο) στις 19 Ιουνίου 1990 και άρχισε να ισχύει στις 26 Μαρτίου 1995, το δικαίωμα ασκήσεως ενδίκου μέσου του εσωτερικού δικαίου που καθιστά δυνατή, μόνο σε περίπτωση παραβιάσεως της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών που υπεγράφη στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 ή ενός εκ των πρωτοκόλλων της, την επανάληψη ποινικής διαδικασίας περατωθείσας με απόφαση εθνικού δικαστηρίου που έχει αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου.

Όπως προκύπτει από την ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία, το έκτακτο ένδικο μέσο που προβλέπεται στο άρθρο 363α του κώδικα ποινικής δικονομίας δικαιολογείται από αυτή καθεαυτήν τη φύση της ΕΣΔΑ και, όπως έχει προβλεφθεί από τον Αυστριακό νομοθέτη, συνδέεται στενά σε λειτουργικό επίπεδο με τη διαδικασία ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Πράγματι, το ένδικο αυτό μέσο προβλέφθηκε προκειμένου να εφαρμόζονται οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, η δε Αυστριακή Κυβέρνηση υπογράμμισε ότι πρόθεση του νομοθέτη ήταν να συμμορφωθεί, με τον τρόπο αυτό, με την υποχρέωση που προβλέπει το άρθρο 46 της ΕΣΔΑ.

Πρέπει να υπομνησθεί συναφώς, όπως έπραξε και ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 75 των προτάσεων του, ότι η περιεχόμενη στο άρθρο 35, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ απαίτηση, κατά την οποία το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου μπορεί να επιληφθεί προσφυγής μόνον αφού εξαντληθούν τα εσωτερικά ένδικα μέσα, προϋποθέτει την ύπαρξη αποφάσεως η οποία έχει εκδοθεί από εθνικό δικαστήριο αποφαινόμενο σε τελευταίο βαθμό και έχει αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου.

Όπως προκύπτει από την ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία, προκειμένου ακριβώς να ληφθεί υπόψη η κατάσταση αυτή και να διασφαλισθεί η εφαρμογή στην εσωτερική έννομη τάξη των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, καθιερώθηκε η διαδικασία του άρθρου 363α του κώδικα ποινικής δικονομίας, η οποία επιτρέπει την επανάληψη μιας ποινικής διαδικασίας περατωθείσας με δικαστική απόφαση που έχει αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου.

Επίσης, όπως προκύπτει από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως και από τις διευκρινίσεις που παρέσχε η Αυστριακή Κυβέρνηση, η στενή λειτουργική σχέση μεταξύ της προβλεπόμενης στη διάταξη αυτή διαδικασίας και της διαδικασίας ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου δεν τίθεται εν αμφιβόλω από τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της πρώτης αυτής διαδικασίας κατόπιν της αποφάσεως-ορόσημο του Oberster Gerichtshof (Ανωτάτου Δικαστηρίου) της 1ης Αυγούστου 2007. Πράγματι, όπως υπογραμμίσθηκε στη σκέψη 30 της παρούσας αποφάσεως, η αίτηση που υποβάλλεται δυνάμει της ίδιας αυτής διατάξεως πριν από οιαδήποτε διαπίστωση, από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, ότι συντρέχει παραβίαση της ΕΣΔΑ ή ενός εκ των πρωτοκόλλων της, υπόκειται στις ίδιες προϋποθέσεις παραδεκτού με την προσφυγή που ασκείται ενώπιον του δικαστηρίου αυτού και έχει, σύμφωνα με τις διευκρινίσεις που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο, ως μόνο αντικείμενο να προλάβει μια τέτοια διαπίστωση.

Πλην όμως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, λαμβανομένων υπόψη του αντικειμένου, της αιτίας και των ουσιωδών στοιχείων της όπως αυτά μόλις εξετάστησαν, η διαδικασία του άρθρου 363α του κώδικα ποινικής δικονομίας δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί παρόμοια με ένδικο μέσο που αποσκοπεί στην προάσπιση θεμελιώδους δικαιώματος διασφαλιζόμενου από το δίκαιο της Ένωσης, και ιδίως από τον Χάρτη, τούτο δε λόγω των ειδικών χαρακτηριστικών σε σχέση με την ίδια τη φύση του δικαίου αυτού.

(βλ. σκέψεις 31-35, 59 και διατακτ.)